

Otvaranje Dana udruga 2012. i plenarna rasprava o strateškim prioritetima za potporu razvoju civilnoga društva u Republici Hrvatskoj održana u četvrtak, 14. lipnja 2012., u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Ul. Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

U četvrtak, 14. lipnja, pred gotovo 150 predstavnika i predstavnica organizacija civilnoga društva u nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu otvoreni su Dani udruga 2012. koje su organizirali Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva i TACSO - ured tehničke pomoći organizacijama civilnog društva u Republici Hrvatskoj. Radi se o tradicionalnoj godišnjoj manifestaciji posvećenoj povećanju vidljivosti civilnoga društva i promišljanju unapređenja okvira za razvoj civilnoga društva, istaknula je gospođa Vesna Lendić Kasalo, načelnica Odjela za strateško planiranje, programiranje i informiranje pri Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske, koja je moderirala uvodnim dijelom rasprave.

U prvom izlaganju gospođa Slađana Novota, predsjednica Savjeta za razvoj civilnoga društva, ukazala je na značaj i postignute rezultate tog savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske u procesima osnaživanja suradnje između Vlade Republike Hrvatske i organizacija civilnoga društva i provedbe Nacionalne strategije za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, kao i planiranje prioriteta nacionalnih programa dodjele financijskih potpora projektima i programima organizacija civilnoga društva iz sredstava Državnog proračuna odnosno sredstava pretpristupnih fondova Europske unije. Za djelovanje organizacija civilnoga društva od posebne je važnosti odnos između civilnog i javnog sektora. Iako je taj je odnos u proteklih desetak godina imao svojih uspona i padova, organizacije civilnoga društva uvelike su doprinijele sveukupnom društvenom razvoju. Pritom je potrebno posebno izdvojiti značajan doprinos vladavini prava i suzbijanju korupcije, nediskriminaciji, povratku izbjeglih i prognanih osoba, procesuiranju ratnih zločina i osiguranju naknade štete žrtvama. Također, organizacije civilnoga društva uvelike su doprinijele reformi izbornog zakonodavstva i načinu ostvarivanja biračkog prava, u pružanju socijalnih usluga u području obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, te davanja smjernica za razvoj socijalne ekonomije i primjera dobre prakse društvenog poduzetništva. Tijekom godina organizacije civilnoga društva aktivno su i sustavno zagovarale uvođenje odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo u formalni obrazovni sustav, promicale su volonterstvo kao jedne od važnijih društvenih vrijednosti i načina postizanja društvene promjene. Usprkos doprinosu organizacija civilnoga društva i postignutim rezultatima u različitim područjima djelatnosti, dio javnosti još uvijek je sumnjičav prema udrugama i njihovu radu te ih doživljava kao teret društva u recesiji o čemu svjedoče učestali napadi na udruge posebno u pogledu njihova financiranja pri čemu se zanemaruje značaj organizacija civilnoga društva za sveukupni društveni razvoj u Republici Hrvatskoj.

Gospodin Paolo Berizzi, šef Odjela za politička, gospodarska i trgovinska pitanja, tisak i informiranje Delegacije Europske unije u Republici Hrvatskoj, istaknuo je vlastito pozitivno iskustvo suradnje s organizacijama civilnoga društva posebno u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Organizacije civilnoga društva su glavni podupiratelji i promotori sustava dobrog upravljanja na svim razinama i glavni su akteri u procesima demokratskog donošenja odluka. Iz tog razloga organizacijama civilnoga društva mora biti omogućeno sudjelovanje u procesima izrade i donošenja javnih politika i pravnih propisa kao i u praćenju i vrednovanju njihove provedbe. Međutim, uz pravo na sudjelovanje usko je povezana i odgovornost organizacija civilnoga društva za zastupanje različitih stavova i mišljenja što dodatno povećava i njihovu vjerodostojnost u društvu. S druge strane, važna je i uloga tijela javne vlasti da izgradi takav pravni okvir koji će omogućiti informirano i kritičko sudjelovanje organizacija civilnoga društva u procesima donošenja odluka, a tim i izgradnje partnerskog odnosa između ta dva sektora. U tom nastojanju i hrvatska Vlada i organizacije civilnoga društva imaju i imat će potporu Europske unije.

Izaslanica gradonačelnika Grada Zagreba, gospođa Višnja Fortuna, pročelnica Gradskog ureda za

socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, naglasila je da Grad Zagreb posvećuje veliku pozornost udrugama koje djeluju na području Grada i prepoznaje značaj cjelokupnog civilnog sektora. Grad Zagreb je svjestan da niti jedna lokalna vlast, ma koliko dobra i uspješna bila, ne može sama djelovati na području unapređenja kvalitete života građana već da to mora činiti u partnerskom odnosu s organizacijama civilnoga društva. Jedan od načina za predstavljanje rezultata te suradnje i rezultata rada udruga na području Grada Zagreba jest i održavanje Tjedna udruga, manifestacije koja se održava istovremeno kada i ovogodišnji Dani udruga. Prepoznavanje volonterskog rada i rada za opće društveno dobro od posebnog je značaja za Grad Zagreb te je uvijek potrebno promišljati kako još više unaprijediti okvir za takve oblike djelovanja građana i organizacija civilnoga društva.

Gospođa Zrinka Vrabec-Mojzeš, izaslanica predsjednika Republike Hrvatske, prenijela je izraze poštovanja i potpore predsjednika Josipovića svima onima koji svojim angažman doprinose dobrobiti cjelokupne društvene zajednice posebno u uvjetima ekonomske krize koja je osobito pogodila najranjivije skupine hrvatskog društva. Donošenje nove Strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva trebalo bi dodatno unaprijediti postojeći pravni, financijski i institucionalni sustav potpore djelovanju organizacija civilnoga društva. Predsjednik Josipović izrazio je nadu da će nova Strategija pomoći i u uspostavljanju kriterija koji će omogućiti pravednije financiranje udruga, posebno onih koje se brinu o osobama s invaliditetom, djeci, djeci s posebnim potrebama, ženama izloženim nasilju, osobama starije dobi, mladima i dugim ugroženim skupinama, kao i pronalaženju modela učinkovitog korištenja sredstava europskih fondova. Predsjednik Josipović prepoznaje ključnu ulogu koju su organizacije civilnoga društva odigrale u demokratizaciji hrvatskog društva te im nastoji kontinuirano pružati podršku u njihovu radu naglašavajući značaj partnerskog odnosa države i nevladinog sektora. Organizacije civilnoga društva u svom djelovanju pokrivaju područja kojima se sve manje bavi socijalna država i pomažu u ostvarivanju važnih nacionalnih ciljeva i interesa. U razvijanju sudioničke demokracije u kojoj građani trebaju sudjelovati kao subjekti političkih i društvenih procesa, organizacije civilnoga društva imaju veliku i važnu ulogu. Građani Republike Hrvatske još uvijek nedovoljno razumiju svoja prava ali i odgovornost prema zajednici. Još uvijek nemaju dovoljno razvijenu svijest o važnosti aktivizma i osobnog uključivanja u sustav političkog odlučivanja. To se posebno odnosi na mlade članove našeg društva zbog čega predsjednik Josipović snažno podržava uvođenje građanskog odgoja u sustav formalnog obrazovanja. Konačno, važno je poticati rad za opće dobro kao aktivnost koja ima jednaku vrijednost kako za onoga tko je čini tako i za one za koje se čini. Važno je uvjeriti naše sugrađane svih generacija kako je dobro činiti dobro, kako je dobro biti uključen u društvene procese i doprinositi boljitku svoje lokalne zajednice i društva u cjelini.

Na kraju uvodnog dijela, gospođa Milanka Opačić, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i ministrica socijalne politike i mladih, otvorila je Dane udruga ukazujući na činjenicu da je hrvatsko društvo u posljednjih dvadesetak godina sazrelo i razvilo kulturu dijaloga i tolerancije iako postoji još puno prostora za unapređenje sustava pružanje pomoći i podrške građanima, posebnom u onim područjima u kojima država to ne čini ili ne čini dovoljno. Upravo u tim područjima presudna je uloga organizacija civilnoga društva u rješavanju problema i zadovoljavanju potreba građana kroz partnerski odnos države i organizacija civilnoga društva. Za izgradnju održivog partnerskog odnosa posebno je važan transparentan i učinkovit sustav financiranja rada udruga, kao i odgovorno ponašanje u davanju financijskih potpora udrugama od strane tijela državne uprave što nije uvijek bio slučaj, o čemu svjedoči i stanje zatečeno u Ministarstvu socijalne politike i mladih. Financiranje projekata i programa udruga predstavlja ulaganje u razvoj socijalnog partnerstva i poticanje socijalnog uključivanja odnosno pružanje pomoći i podrške najranjivijim skupinama hrvatskog društva. Također, potrebno je razmišljati i o djelotvornijem sustavu praćenja financiranja i provedbe projekata udruga radi odgovornijeg i učinkovitijeg trošenja sredstava državnog Proračuna ali i sredstava europskih fondova pa i jedinica lokalne samouprave. Na kraju, Gospođa Opačić je posebno istaknula značaj donošenja nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj

civilnoga društva kao i najavljene izmjene Zakona o udrugama koje bi trebale omogućiti stvaranje još uređenijeg sustava djelovanja udruga.

Nakon otvaranja Dana udruga otvorena je plenarna rasprava o strateškim prioritetima za potporu razvoju civilnoga društva u Republici Hrvatskoj. Moderiranje raspravom preuzela je gospođa Slađana Novota a prvo uvodno izlaganje održao je gospodin Igor Vidačak, v.d. ravnatelj Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Gospodin Vidačak podsjetio je na prošlogodišnje Dane udruga održane u Puli na kojima je započela rasprava o novoj Nacionalnoj strategiji stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva u kojoj je gotovo 200 sudionika i sudionica iz cijele Hrvatske raspravljalo o tome kakvo bi civilno društvo trebalo izgledati u 2016. godini. Nakon godine dana i većeg broja održanih rasprava, savjetovanja te rada u radnim skupinama i podskupinama izrađen je nacrt dokumenta koji bi trebao odražavati stajališta najvećeg dijela zainteresirane javnosti odnosno organizacija civilnoga društva. Strategija je usmjerena na četiri glavna strateška područja koja obuhvaćaju 25 mjera i 87 provedbenih aktivnosti za razdoblje od narednih 5 godina. Ta se četiri glavna područja odnose na daljnje unapređenje institucionalnog okvira za potporu razvoju civilnoga društva, doprinos organizacija civilnoga društvu razvoju demokratske i građanske kulture, osnaživanje uloge organizacija civilnoga društva za društveno-ekonomski razvoj te djelovanje i daljnji razvoj civilnoga društva u međunarodnom kontekstu. Na kraju svog izlaganja gospodin Vidačak se osvrnuo i na ostvarene rezultate i „naučene lekcije“ u provedbi prethodne Strategije s posebnim naglaskom na područje savjetovanja s javnošću u procesima donošenja odluka, izgradnje transparentnijeg sustava dodjeljivanja sredstava za rad udruga te podizanja kapaciteta organizacija civilnoga društva za povlačenje sredstava iz europskih fondova. Konačno, očekuje se i značajna promjena u pristupu praćenja provedbe nove Strategije s obzirom da prethodna nije imala dovoljno kvalitetno i jasno definirane pokazatelje uspješnosti ostvarivanja pojedinih mjera što je uvelike otežavalo proces praćenja njezine provedbe.

Gospođa Cvjetana Plavša-Matić, upraviteljica Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, u uvodu svog izlaganja ukratko se osvrnula se na rezultate istraživanja pod nazivom Procjena stanja razvoja organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj usporedivši ih s glavnim nalazima istovjetnog istraživanja provedenog u 2009. godini. Ohrabrujuće je to da, usprkos aktualnoj financijskoj krizi koja se odrazila i na rad udruga, nema bitnih odstupanja u nalazima dva istraživanja. Drugim riječima, iako je financijska kriza utjecala na rad udruga taj je utjecaj ipak bio manji nego što se to moglo očekivati i nije zaustavila udruge u njihovu djelovanju. Taj nalaz ukazuje i na činjenicu da organizacije imaju i potrebnu stručnost i fleksibilnost za prilagođavanje vlastitoga rada u promijenjenom okruženju. Također, uspostavljeni su i određeni sigurnosni mehanizmi vezani uz financiranje udruga na različitim razinama koji su ublažili posljedice financijske krize. Ipak, i dalje postoji potreba za usavršavanjem i izgradnjom sposobnosti organizacija civilnoga društva i njihova djelovanja na lokalnoj razini kroz snažnije povezivanje s građanima i lokalnim samoupravama. Na taj način bit će moguće postići sinergiju nužnu za postizanje društvenih i ekonomskih promjena u lokalnim zajednicama u kojima te organizacije djeluju. U tom smjeru ide i nova strategija Nacionalne zaklade, odnosno nastojanje da se zadrži ravnoteža u pružanju podrške organizacijama civilnoga društva u njihovu radu na lokalnoj razini, s jedne, te djelovanju organizacija u novom okruženju koje nastaje punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, s druge strane. Drugim riječima, posebno je važno poticanje aktivnog građanstva odnosno sudjelovanje građana u razvoju lokalnih zajednica, daljnja izgradnja kapaciteta organizacija civilnoga društva za ukupni društveni razvoj, osnaživanje međusektorske i unutarsektorske suradnje, povećanje utjecaja i vidljivosti rada i postignutih rezultata organizacija civilnoga društva te pružanje podrške uvođenju društvenih inovacija i zapošljavanja u neprofitnom sektoru.

Gospođa Aida Bagić, savjetnica ureda Tehničke pomoći organizacijama civilnog društva u Republici Hrvatskoj (TACSO), izdvojila je ključne prioritete projekta TACSO, a to su rad na vidljivosti i utjecaju organizacija civilnoga društva, izgradnja kapaciteta organizacija civilnoga društva s posebnim

naglaskom na kapacitete vezane uz pristup europskim fondovima te poticanje suradnje organizacija civilnoga društva i države uključujući pružanje podrške u izradi strateških dokumenata poput Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva. Također, TACSO posebnu pažnju posvećuje poticanju i osnaživanju suradnje organizacija civilnoga društva u regiji odnosno zemljama korisnicama pretprijetne pomoći. U nastavku svog izlaganja gospođa Bagić predstavila je preliminarne nalaze Istraživanja o vidljivosti i javnoj percepciji organizacija civilnog društva u Hrvatskoj koje je proveo Institut „Ivo Pilar“ uz napomenu da je ovo istraživanje sadržajno i metodološki nastojalo slijediti slično istraživanje provedeno 2007. godine („Stavovi javnosti o nevladinim organizacijama“) kako bi se ustanovile eventualne promjene u dužem vremenskom razdoblju. Od 7 ključnih nalaza njih 5 ukazuje na pozitivne trendove u razvoju civilnoga društva, jedan je neutralan dok je jedan relativno negativan. Pozitivni trendovi se odnose na povećanje broja ispitanika koji poznaju izraz „udruga“ i razumiju njegovo značenje, povećanje broja ispitanika koji osobno poznaju aktivne članove udruga, povećanje broja ispitanika koji su iskazali da su osjetili neku korisnu posljedicu rada udruga te povećanje broja ispitanika koji misle da preko udruga mogu utjecati na donošenje odluka u lokalnoj zajednici. Promjena nije bilo u postotku ispitanika koji iskazuju generalno pozitivan stav prema udrugama dok je relativno negativan trend zabilježen kod pitanja koje se odnosilo na mogućnost udruga da utječu na donošenje odluka na nacionalnoj razini. Naime, povećan je broj ispitanika koji misle da udruge ne mogu utjecati na odluke koje se donose na toj razini.

U nastavku rasprave gospodin Domagoj Novokmet, novinar Hrvatske radiotelevizije, iznio je svoje viđenje uloge javne televizije, ali i drugih medija, u osiguravanju vidljivosti organizacija civilnoga društva u javnosti. Pritom je kao polazišnu osnovu izdvojio relativno nisku razinu vidljivosti organizacija u medijima, ali i upozorio da se povremeno i u dijelu medija odvijaju negativne kampanje prema hrvatskom udrugama. Navedena činjenica ne mora biti rezultat općeg negativnog stava hrvatske javnosti prema organizacijama civilnoga društva, već jednostavno rezultat neinformiranosti i neosjetljivosti određenih novinara, koji od iznimnog slučaja neprihvatljivog djelovanja neke udruge mogu napraviti veliku štetu za civilno društvo u cjelini. Stoga je i za potrebe osiguranja veće vidljivosti udruga potrebno osigurati standarde kvalitete djelovanja u civilnom društvu i promptno odgovarati na zlonamjerne i neistinite kampanje u medijima. Isto tako, potrebno je senzibilizirati javnost i na specifična područja djelovanja civilnog društva, kao što je društveno poduzetništvo, a koje neobaviještena javnost često može negativno interpretirati. Teme iz područja djelovanja organizacija civilnoga društva trebalo bi usmjeravati prema što širem krugu potencijalnih medijskih konzumenata, umjesto „ciljanja“ na usko specijalizirane medije, kako bi se izbjegao problem medijske „getoizacije“ tema iz područja civilnog društva. U tom kontekstu, posebnu ulogu bi trebala imati Hrvatska radiotelevizija kao javna ustanova koja bi trebala otvoriti širi prostor za teme i organizacije vezane uz civilno društvo.

Izlaganje gospođe Marine Škrabalo, članice Vijeća GONG-a, ispred ad-hoc zagovaračke mreže Platforma 112, bilo je usmjereno na pitanja građanske participacije te participativne demokracije. Sama se Platforma 112, koja trenutno okuplja 60-ak organizacija civilnoga društva, može promatrati kao pokušaj „degetoiziranja“ medijskog položaja i povećanja utjecaja civilnog društva u procesima formuliranja javnih politika u Hrvatskoj. Ovaj se utjecaj u Hrvatskoj već prepoznaje, i to u polaganom prihvaćanju pravila demokratske utakmice od strane političke elite, kao i njegovanju senzibiliteta za stvaranje javnog dobra. Vidljiv je velik napredak cijelog hrvatskog društva, barem u normativnom smislu, u postavljanju novih pravila, zasnovanih na principima građanske participacije, a na što su djelovali i pojedinci izvan civilnog društva te otvaranje Interneta kao novog javnog prostora. Ipak, kao otvoreni zadatak gospođa Škrabalo vidi konsolidaciju postojećih pravila i njihovo stvarno zaživljavanje. Osim toga, civilno društvo djeluje i kao katalizator prakse savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, koja se još uvijek nedovoljno primjenjuje. Međutim, otvorenim pitanjem i najvećim izazovom ostaje aktiviranje građana i građanki za sudjelovanje u životu lokalnih zajednica, kao i djelovanju na lokalnu vlast. Pritom će od posebnog značaja biti pronalaženje načina poticanja

lokalnih, „samoniklih“ civilnih inicijativa i akcija te stvaranja neformalnih ad-hoc partnerstava.

U posljednjem uvodnom izlaganju gospođa Lejla Šehić Relić, predsjednica Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, osvrnula se na stupanj razvoja volonterstva u Hrvatskoj posebno istaknuvši značaj obilježavanja 2011. kao Europske godine volontiranja u tom procesu, ali i velik doprinos Nacionalne strategije za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2006-2011. U okviru nove Strategije, ali i provedbe drugih aktivnosti vezanih uz razvoj volonterstva, potrebno je voditi računa o tome da trenutno nema sustavnog pristupa volonterstvu u okviru formalnog obrazovanja, zbog čega je izrazito značajno afirmirati problematiku građanskog odgoja i obrazovanja, a posebno odgoja za volontiranje. U okviru obrazovnog sustava treba otvoriti mogućnosti za praksu volontiranja te vrednovati volontiranje u svim segmentima obrazovanja, uključivši i visoko obrazovanje. Posebna se pažnja, pritom, mora obratiti volontiranju u okviru sustava pružanja socijalnih usluga, kako bi se humanizirao proces njihova pružanja te povećala transparentnost rada socijalnih institucija. Od aktivnosti koje se očekuju u budućnosti, a koje bi trebalo povećati potporu volonterstvu, gospođa Šehić Relić je izdvojila propitivanje utjecaja zakonskog okvira, dodatno osnaživanje volonterskih centara kao nositelja volonterske infrastrukture, mjerenje i kvantifikaciju efekata volonterskog rada (u skladu sa sličnim trendovima u EU), kao i izradu nacionalnog programa za razvoj volonterstva, od kojeg se očekuje utjecaj na kvalitetnije formuliranje i praćenje volonterskih programa.

Nakon uvodnih izlaganja nastavljena je rasprava koja se razvila u nekoliko smjerova. Ključne teme rasprave bile su volonterski rad i stanje volonterstva u Hrvatskoj, problem vidljivosti i medijskog tretmana organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj, povjerenje građana u civilno društvo i građanski aktivizam, te međunarodna suradnja i razmjena dobre prakse u okviru regije.

U raspravi o volonterskom radu i stanju volonterstva naglašeno je kako se u široj javnosti stvaraju nedoumice oko samog pojma volonterskog rada, odnosno volonterstva, što se može pripisati i nedovoljno jasnom predstavljanju Zakona o poticanju zapošljavanja. Uslijed medijskog praćenja ovog Zakona u javnosti se stvaraju zablude o volonterskom radu kao „radu za ništa“ odnosno radu besplatne radne snage te se miješaju pojmovi volonterskog rada i obavljanja poslova kao oblika stručnog osposobljavanja i puta prema trajnom zaposlenju. Stoga treba jasno razgraničiti volonterstva od mjera za unapređenja zapošljavanja, zasnovanih na osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa. U suprotnom će biti vrlo teško afirmirati volonterstvo kao društvenu vrijednost u Hrvatskoj.

U području vidljivosti i medijskog tretmana OCD-a u Hrvatskoj podržano je stajalište o „getoizaciji“ civilnog društva u masovnim medijima, ali je i naglašen senzacionalistički pristup medija problematici civilnoga društva. Iz tog je razloga potrebno inzistirati, i to u okviru cjelovite medijske politike, na edukaciji novinara o problematici civilnog društva i vrijednosti općeg dobra. Nadalje, utvrđeno je da su trenutno posebno naglašeni problemi financiranja i održivosti djelovanja neprofitnih medija, pri čemu je Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva prepoznata kao jedini raspoloživi formalni izvor potpore. Iako Nacionalna zaklada ima pionirsku ulogu u razvoju neprofitnih medija njezino djelovanje ipak nije i ne može biti trajni izvor za potporu njihova djelovanja. Predloženo je da bi, u tom smislu, trebalo razmisliti o kreiranju institucije koja će sustavno financirati i stručno podržavati hrvatske neprofitne medije. Kao izvor potpore neprofitnim medijima svoju ulogu treba pronaći i Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, s obzirom na to da je financiran iz TV pretplate svih građana i građanki. Također je naglašeno da će se ovom problematikom pozabaviti i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske koji aktivno radi na razvoju modela financiranja neprofitnih medija te koordinira aktivnosti relevantnih vladinih tijela.

U raspravi se ukazalo i na činjenicu da u Hrvatskoj već postoje primjeri dobre prakse kako sektorske suradnje, tako i suradnje organizacija civilnoga društva s Vladom Republike Hrvatske, a što bi trebalo

primijeniti i na područje neprofitnih medija. Primjerice, donesen je Akcijski plan za obrazovanje za održivi razvitak, a dobre primjere učinkovite suradnje mogu predstavljati i djelovanje lokalnih akcijskih grupa u kreiranju održivog lokalnog i ruralnog razvoja, kao i rad lokalnih partnerstava za zapošljavanje.

Problematika povjerenja građana u organizacije civilnoga društva i građanskog aktivizma u raspravi je povezana s prepoznavanjem rezultata djelovanja te financiranja djelatnosti tih organizacija. Naime, ukazano je da se tijekom kriznog vremena vrlo često „traže krivci“ pa su i organizacije civilnoga društva podložne različitim manipulacijama, prvenstveno u jednom dijelu medija. Osim toga, veliki broj građana uopće nije svjestan svih dimenzija djelovanja organizacija civilnoga društva, jer se s njima, u pravom smislu te riječi, susreću tek kada im zatrebaju određene usluge ili neki druga pomoć. Prepoznata su i neka rješenja ovih problema koja se trebaju temeljiti na sustavnoj komunikaciji rezultata djelovanja organizacija civilnoga društva široj javnosti, što se posebno odnosi na organizacije financirane iz javnih sredstava. Iz tog konteksta izdvajaju se konkretne mjere, kao što je organizacija Dana otvorenih vrata udruga, odnosno izrada baze rezultata projekata organizacija civilnoga društva financiranih iz javnih izvora. Jednako je naglašeno i da će se donošenjem novog Zakona o udrugama postići transparentniji tretman i financiranje udruga što se posebno odnosi na organizacije koje djeluju za opće dobro.

Međunarodnu suradnju i razmjenu dobre prakse u regiji potvrđuje, i u okviru Dana udruga, aktivno sudjelovanje predstavnica Kancelarije za saradnju s nevladinim organizacijama Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore te Kancelarije za saradnju s civilnim društvom Vlade Republike Srbije. U diskusiji je utvrđeno da su, u okviru civilnog društva u Republici Hrvatskoj, razvijena znanja i iskustva koja se mogu koristiti kao primjeri dobre prakse u široj (IPA) regiji. Suradnja na regionalnoj razini se već potiče veliki broj studijskih posjeta i putovanja, dok će se prilike za daljnju suradnju dodatno povećati ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju.